

بازیابی شخصیت سیاوش کیانی در روایات ملی

گردآورنده:
آیلین جمالی

سرشناسه	:: جمالی، آیلین، ۱۳۶۳- گردآورنده
عنوان قراردادی	:: شاهنامه. سیاوش . شرح
عنوان و نام پدیدآور	:: بازیابی شخصیت سیاوش کیانی در روایات ملی / گردآورنده آیلین جمالی.
مشخصات نشر	:: تهران: آرمان پژوهان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:: ۱۳۱ص.
شابک	:: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۶۸-۵۱-۶
وضعیت فهرست نویسی	:: فیبا
یادداشت	:: کتابنامه: ص. ۱۲۱- ۱۳۱.
موضوع	:: فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ق. . شاهنامه. سیاوش -- نقد و تفسیر
موضوع	:: Ferdowsi, Abolqasem, Shahnameh, Siyavash-- Criticism and interpretation
موضوع	:: ادبیات حماسی ایرانی
	:: Epic literature, Iranian
	:: اساطیر ایرانی
	:: Mythology, Iranian
	:: افسانه‌ها و قصه‌های ایرانی
	:: Legends -- Iran
	:: سیاوش (اساطیر ایرانی)
	:: Siyāvash (Iranian mythology)
شناسه افزوده	:: فردوسی، ابوالقاسم، ۳۲۹ - ۴۱۶ ق. . شاهنامه . برگزیده . شرح
رده‌بندی کنگره	:: PIR۴۹۵
رده‌بندی دیوبی	:: ۱۹۳۹۸
شماره کتابشناسی ملی	:: ۸۷۱۸۱۶۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:: فیبا

انتشارات آرمان پژوهان

بازیابی شخصیت سیاوش کیانی در روایات ملی
گردآورنده: آیلین جمالی
انتشارات: آرمان پژوهان
صفحه‌آرا: الهه حسین‌آبادی
چاپ اول: ۱۴۰۰
تیراژ: ۵۰ نسخه
قیمت: ۷۰۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۶۸-۵۱-۶

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات آرمان پژوهان محفوظ است.

نشانی: تهران، میدان انقلاب، ضلع جنوب شرقی، پلاک ۱۷ (ساختمان مترجمان)، طبقه سوم، واحد ۵.
(۱۰ خط ویژه) ۰۲۱-۶۶۴۹۷۶۰۲

فهرست

۱	مقدمه
۵	فصل نخست: بازیابی زندگی‌نامه سیاوش در روایات ملی
۷	اسطوره
۱۰	اهمیت و فایدهٔ اسطوره
۱۲	انواع اساطیر
۱۲	اساطیر پهلوانان
۱۳	حماسه و ویژگی‌های آن
۱۳	شباهت و تفاوت حماسه و اسطوره
۱۵	تفاوت اسطوره و افسانه
۱۶	مادر سیاوش
۱۹	نظری دربارهٔ هویت مادر سیاوش
۲۰	شباهت مادر سیاوش با زنان دیگر
۲۱	سیاوش
۲۳	نام و شخصیت سیاوش
۲۴	سیاوش، زیبایی و پری‌گونگی او
۲۶	جنبهٔ قدسی و آئینی شخصیت سیاوش
۲۷	تولد سیاوش
۲۸	وفای به عهد و بر سر پیمان بودن سیاوش
۲۹	سیاوش و نماد مظلومیت
۳۰	دیدار سیاوش با پدرش کیکاووس

سیاوش و سودابه.....	۳۱
سیاوش و آتش.....	۳۶
ازدواج سیاوش.....	۳۷

فصل دوم: بازیابی شخصیت سیاسی سیاوش در روایات ملی..... ۳۹

مقدمه‌ای بر داستان سیاوش در اساطیر.....	۴۱
ریشه‌شناسی نام سیاوش.....	۴۲
ریشه مو و گیاه / درخت.....	۴۳
درخت / گیاه و اسب در ارتباط با سیاوش.....	۴۳
نام سیاوش از لحاظ ریشه‌شناسی.....	۴۵
ساخت گنگ‌دژ.....	۴۵
گنگ‌دژ و نظریه الحاقی بودن آن به داستان سیاوش.....	۴۶
دلایل الحاقی بودن گنگ‌دژ.....	۴۸
اهمیت محتوا و لفظ قصه الحاقی گنگ‌دژ.....	۵۲
اقدامات سیاسی سیاوش.....	۵۴
سیاوش و جنگ با افراسیاب.....	۵۵
پیشنهاد صلح افراسیاب به سیاوش.....	۵۸
کیکاووس و واکنش به پیمان صلح سیاوش.....	۶۰
وفای به عهد سیاوش.....	۶۴
فرمانروایی سیاوش.....	۶۵
سیاوش و پیوند او با کمان‌داری در آئین مهر.....	۶۶
شباهت آزمون گذر از آتش در آئین مهر.....	۶۷
آزمون وز.....	۶۷
شهادت خورشیدگونه سیاوش و جنبه‌های آئینی و قدسی آن.....	۶۸

فصل سوم: تطبیق شخصیت و داستان سیاوش با اساطیر و داستان‌های ملل مختلف..... ۷۱

مقدمه.....	۷۳
سیاوش و اساطیر.....	۷۵

.....	۸۰۱
.....	۸۰۱
.....	۵۰۱
.....	۴۰۱
.....	۳۰۱
.....	۲۰۱
.....	۱۰۱
.....	۰۰۱
.....	۷۶
.....	۸۵
.....	۵۶
.....	۴۶
.....	۳۶
.....	۰۶
.....	۰۶
.....	۶۷
.....	۶۷
.....	۸۷
.....	۵۷
.....	۳۷
.....	۳۷
.....	۲۷
.....	۱۷
.....	۰۷
.....	۵۶
.....	۵۶
.....	۷۸
.....	۸۸
.....	۸۸

۱۰۸.....	تَنَس و فیلونوم.....
۱۰۹.....	هیربوس و داماسیپه.....
۱۰۹.....	شباهت سیاوش به داستان‌های هندی.....
۱۱۱.....	شباهت داستان سیاوش به روایت‌های چینی.....
۱۱۲.....	بین کیائو و سوتاکی.....
۱۱۳.....	تشابهات داستان ابراهیم (ع) در قرآن و داستان سیاوش در شاهنامه.....
۱۱۳.....	تقابل خیر و شر.....
۱۱۳.....	بت و بت‌پرستی.....
۱۱۴.....	وفاداری و اراده.....
۱۱۴.....	گذر از آتش برای اثبات پاکی.....
۱۱۵.....	اگریرث و سیاوش.....
۱۱۷.....	جمع‌بندی.....
۱۲۱.....	منابع.....

مقدمه

در این کتاب به معرفی شخصیت سیاوش کیانی و بازیابی تأثیرات این شخصیت اسطوره‌ای در همه ابعاد حماسی، تاریخی، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی در روایات ملی و ادبیات شفاهی فرهنگی مردم ایران پرداخته شده.

سیاوش حاصل ازدواج کاووس شاه کیانی و مادری ناشناخته و رازآلود و مبهم است که نسبش احتمالاً از طرف پدر به فریدون و از طرف مادر به گرسیوز تورانی برمی‌گردد.

در کودکی سیاوش را به رستم سپردند تا آموزش ببیند، پس از بازگشت به دربار پدر، سودابه همسر بیگانه شاه عاشق او می‌شود و زمانی که سیاوش در مقابل او کوتاه نمی‌آید و تن در نمی‌دهد، سودابه او را متهم به قصد سوء نسبت به خودش در نزد شاه می‌کند.

سیاوش برای اثبات بی‌گناهی‌اش از آتش می‌گذرد و سالم می‌ماند و بی‌گناهی‌اش معلوم می‌شود. سپس سیاوش برای دوری از کاخ پدر و در امان ماندن از سودابه، به‌طور داوطلب در جنگ‌های ایران و توران شرکت می‌کند، سیاوش به کمک رستم، افراسیاب را شکست می‌دهد و صلح انجام می‌شود اما کی کاووس مخالفت می‌کند و سیاوش با وجود پیروزی بر تورانیان، به اردوی افراسیاب پناهنده می‌شود و اسرا را آزاد می‌کند. افراسیاب با سیاوش بسیار ملاطفت می‌کند و سیاوش با فرنگیس (وسفافرید) دختر افراسیاب ازدواج می‌کند و ثمره این ازدواج کیخسرو می‌شود.

سیاوش به ساخت گنگ دژ و شارستان سیاوش گرد می‌پردازد که معروف به شهر آسمانی می‌شود و در آخر سیاوش دچار حسد برادر افراسیاب می‌شود و علیه او توطئه‌ای درمی‌گیرد که منجر به کشته شدن سیاوش به دست افراسیاب می‌گردد، رستم به ازای

خون به ناحق ریخته شده سیاوش، سودابه همسر کاووس را می‌کشد و دشمنی میان ایران و توران شدت می‌گیرد و بار مفهومی کین خواهی سیاوش شکل می‌گیرد. گیو، فرنگیس و کیخسرو (همسر و فرزند سیاوش) را پس از مدت‌ها تلاش می‌یابد و به ایران می‌آورد و کیخسرو به تخت پادشاهی ایران تکیه می‌زند، شخصیت اسطوره‌ای سیاوش جدا از متون حماسی و تاریخی، در ادبیات شفاهی و فرهنگ عامه مردم ایران نیز، همچنان در بعدهای روایی و آیینی زنده است، ریشه‌های داستان سیاوش از پنج هزار سال پیش (سه هزار سال پیش از میلاد) در متون مختلف ادامه داشته تا سرانجام به دست فردوسی به صورت یکی از درخشان‌ترین داستان‌های جهان درآمده که این اثر بسیار پر عظمت است.

داستانی نغز و ریا و دلکش با ریشه‌ای تاریخی و کهن، ریشه‌ای چون داستان کهن سامی و سومری به صورت ایشتر و تموز که در سومر و بابل وجود داشته یا به صورت داستان سیل و آتیس که در سوریه و فنیقیه و آسیای صغیر مرسوم بوده و حتی داستان‌هایی در غرب ایران و ماورالنهر و داستان ایریس و اوزیریس در مصر. سیاوش عزیزترین پهلوان شاهنامه و سایر داستان‌های ملی است که قربانی نبرد خیر و شر می‌شود که داستان او دارای دو بخش است:

بخش نخست، ماجرای مادری ناتنی که دچار عشق پسرخوانده خود می‌شود که ناکام می‌ماند و این بخش در داستان‌های هند و اروپایی مشاهده نشده است و بخش دوم، ماجرای شاهزاده‌ای که به دشمن خود پناهنده می‌شود و در آنجا محبوب می‌گردد و سرانجام به دست پادشاه کشته می‌شود و از خون او گیاهی می‌روید.

در این کتاب تلاش می‌شود زوایای پنهان شخصیت سیاوش بررسی شود و شخصیت معماگونه او بازیابی گردد چه در بعد تراژدیک داستان چه در بعد ادامه حیات او در غالب کیخسرو که به موعود آخر زمان زرتشتی روایت می‌گردد و به این موضوع پرداخته شود که شخصیت اسطوره‌ای سیاوش کیانی در روایات ملی چگونه است؟

این کتاب شامل سه فصل می‌باشد که در فصل نخست زندگی‌نامه سیاوش در روایات ملی بازیابی می‌شود و در فصل دوم شخصیت سیاسی این اسطوره بررسی می‌گردد و در فصل آخر به تطبیق شخصیت و داستان سیاوش با اساطیر و داستان‌های ملل مختلف پرداخته شده است.